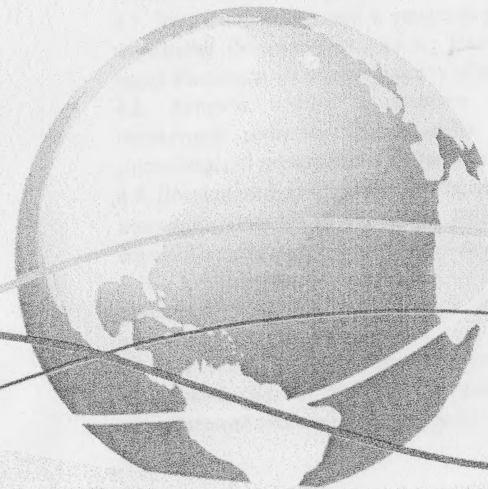

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
САДІВНИЦТВА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Колективна монографія

Частина 2

*Друкується за рішенням вченої ради
Уманського національного університету садівництва
(протокол №2 від 24 жовтня 2013 року)*

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор Щурик М.В.;
доктор економічних наук, професор Жудро М.К.;
доктор економічних наук, професор Нестерчук Ю.О.

*Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку, яка не завжди збігається з
позицією редакції. За вміст матеріалів відповідальність несуть автори. Матеріали
подаються в авторській редакції.*

**Стан та перспективи розвитку економіки України в умовах
С 89 глобалізації: теорія та практика / Під ред. д.е.н., професора
О.О. Непочатенко. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2014. –
Частина 2. – 324 с.**

ISBN 978-966-304-048-6

У монографії викладені результати досліджень сучасних проблем розвитку економіки в умовах глобалізації. Висвітлені соціально-економічні аспекти функціонування економіки. Розглянуто роль та місце фінансової та податкової політики у забезпеченні поступального розвитку економічної системи. Досліджено вплив інноваційної та інвестиційної політики на формування конкурентоспроможного виробництва продукції. Значну увагу приділено теоретичним та практичним аспектам розвитку підприємницької діяльності як основи успішного функціонування економіки країни.

Розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

УДК 332(477):316.42
ББК 65.9(4 Укр):11

ISBN 978-966-304-048-6

© Автори статей, 2014

**4. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ**

4.1. Фінансово-економічні, правові та інформаційні аспекти забезпечення ефективної інвестиційної діяльності в Україні (Терещенко В.Л., к.ф.-м.н., доцент, Кременчуцький інститут Дніпропетровського університету імені А. Нобеля; Терещенко Л.П., Кременчуцький національний університет імені М. Остроградського; Терещенко В.В., Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара).....	11
4.2. Інвестиційний клімат в Україні: аналіз його стану та основні напрями поліпшення (Прокоф'єва С.В., к.е.н., Донецький університет економіки та права)	17
4.3. Методичні підходи до визначення інвестиційного клімату на прикладі регіону (Юрченко Н.Г., Вінницький національний аграрний університет).....	22
4.4. Особливості інвестиційного співробітництва України та Німеччини (Бондаренко М.І., к.е.н., професор; Кравець С.А., Хмельницький національний університет).....	27
4.5. Напрямки оптимізації фінансово-інвестиційних грошових потоків для забезпечення ефективності будівельного виробництва (Чижишин О.І., к.е.н., Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу Тернопільський національний економічний університет).....	33
4.6. Активізація інвестиційних процесів в агропромисловому комплексі в контексті сталого розвитку сільських територій (Малюк С.О., к.е.н.; Полова О.В., Миколаївський інститут права Національного університету «Одеська юридична академія»).....	40
4.7. Залучення інвестицій в земельні ресурси АПК: проблеми та шляхи їх вирішення (Малюк С.О., к.е.н.; Василюк Т.С., Миколаївський інститут права Національного університету «Одеська юридична академія»).....	44
4.8. Аспекти впливу іноземного капіталу на динаміку соціальних індикаторів розвитку українського суспільства (Махук С. М., к.е.н., Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І.Франка).....	49
4.9. Дослідження та класифікація основних підходів до визначення сутності інновацій (Олексіч Д. В., к.е.н., ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»).....	53
4.10. Обґрунтування доцільності соціальних інновацій в контексті стабілізації демографічної ситуації (Омельяненко В., Сумський державний університет).....	65
4.11. Інформаційні технології підтримки корпоративної взаємодії в банківській системі України (Степаненко О.П., к.е.н., доцент, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана).....	70

4.12. Інформаційні технології в обліку клієнтського капіталу торговельних підприємств (Белокоз О.І., Київський національний торговельно-економічний університет).....	78
4.13. Формування та підвищення конкурентоспроможності українських підприємств в умовах глобалізації (Мороз Л.І., к.е.н., с.н.с., доцент. Національний університет «Львівська політехніка»).....	84

5. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

5.1. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

5.1.1. Розвиток теорій фірми: трансакційний підхід (Нашкерська Г.В., к.е.н., доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка).....	91
5.1.2. Організаційні засади управління ризиками при здійсненні міжнародних перевезень в умовах глобалізації (Шереметинська О.В., Гацюк Г.С., Національний університет харчових технологій).....	98
5.1.3. Практичні аспекти розвитку підприємницької діяльності в галузі освіти (Котенко Т.М., доцент, Кіровоградський національний технічний університет).....	103
5.1.4. Організація захисту інформаційних ресурсів підприємства як важлива складова діяльності підприємства (Любар О.О., к.е.н., доцент, Овчиннікова К.І., Вінницький національний аграрний університет).....	108
5.1.5. Фактори конкурентоспроможності підприємства (Максименко Д.В., к.е.н., доцент, Мукачівський державний університет).....	112
5.1.6. Основні ризики економічної безпеки підприємства (Філіпович О.П., Уманський національний університет садівництва).....	117

5.2. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

5.2.1. Основні проблеми, що зумовлюють погіршення фінансового стану підприємств (Янковська Л.А., д.е.н., проф., ректор; Скриньковський Р.М., заступник декана факультету економіки та підприємництва; Кошовий Б.О., начальник науково-дослідного відділу, Львівський університет бізнесу та права).....	121
5.2.2. Теоретичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства (Бержанір І.А., к.е.н.; Ясінська В.В., Уманський національний університет садівництва).....	126
5.2.3. Стратегія розвитку та аналіз фінансового стану та результатів діяльності підприємств (Ткачук О.В., Ужгородський національний університет).....	131

5.2.4. Теоретичні основи формування та використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання (Мельник К.М., к.е.н., доцент; Кольцова І.М., Уманський національний університет садівництва).....	136
5.2.5. Основи організації фінансової діяльності підприємств (Улянич Ю.В., к.е.н.; Московчук О.О., Уманський національний університет садівництва)..	140
5.2.6. Регулювання санаційних заходів суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів (Стегней М.І., к.е.н., доцент; Козик І.М.; Стець Д.О., Мукачівський державний університет).....	144
5.2.7. Проблеми фінансування відтворення основних засобів (Бержанір І.А., к.е.н.; Макаровець Г.М., Уманський національний університет садівництва).....	149
5.2.8. Оптимізація грошових потоків підприємств (Томчук В.В., Потапова І.В., Вінницький національний аграрний університет).....	154
5.2.9. Аналіз структури витрат страхових компаній України (Ромашенко О.В., Київський національний економічний університет ім.Вадима Гетьмана).....	159
5.2.10. Фінансова звітність: проблеми та напрямки їх вирішення (Олійник С.О., к.е.н., доцент; Малиго О.О., Національний університет біоресурсів та природокористування України).....	165
5.2.11. Фінансова звітність у контексті вимог міжнародних стандартів фінансової звітності (Утенкова К.О., к.е.н., доцент, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва).....	169

5.3. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

5.3.1. Організація обліку необоротних активів у бюджетних установах (Сук Л.К., д.е.н., професор; Фаустова С.Г., Національний університет біоресурсів і природокористування України).....	173
5.3.2. Минуле і сучасність бухгалтерського балансу (Дерев'яно С.І., к.е.н., доцент; Рубейкін В.А., Національний університет біоресурсів і природокористування).....	177
5.3.3. Основні підходи до складання балансу за міжнародними стандартами фінансової звітності Дерев'яно С.І., к.е.н., доцент; Ступич І.В., Національний університет біоресурсів і природокористування).....	183
5.3.4. Капітал як об'єкт обліку (Бакурова О.А. к.е.н., доцент; Собченко І.К., Київський національний торговельно-економічний університет).....	188
5.3.5. Формування інформації про рух грошових коштів (Гуренко Т.О., к.е.н., доцент; Рибальченко Н.С., Національний університет біоресурсів і природокористування України).....	194
5.3.6. Щодо питання обліку інвестиційної нерухомості, як складової сталого розвитку підприємницької діяльності в Україні (Боярова О.А., к.е.н., доцент; Кузик Н.П., к.е.н., доцент; Германчук Г.О., Національний університет біоресурсів і природокористування України).....	198

напрямами:²⁴⁹ аналіз та оцінка рівня і динаміки показників прибутковості, факторний аналіз прибутку від реалізації продукції, робіт, послуг; аналіз фінансових результатів від іншої реалізації, позареалізаційної та фінансової інвестиційної діяльності; аналіз та оцінка використання чистого прибутку; аналіз взаємозв'язку витрат, обсягів виробництва продукції та прибутку; аналіз взаємозв'язку прибутку, руху оборотного капіталу та грошових потоків; аналіз та оцінка впливу інфляції на фінансові результати; факторний аналіз показників рентабельності.

Аналіз фінансового стану підприємства проводиться за такими напрямками: аналіз та оцінка складу та динаміки майна; аналіз фінансової стійкості підприємства; аналіз ліквідності балансу; комплексний аналіз і рейтингова оцінка підприємства.

Поточна та оперативна фінансова робота на підприємстві спрямовується на практичне втілення фінансового забезпечення підприємницької діяльності, постійне підтримування платоспроможності на належному рівні.

Поточна оперативна фінансова робота на підприємстві полягає в: постійній роботі зі споживачами стосовно розрахунків за реалізовану продукцію, надані роботи та послуги; своєчасності розрахунків за поставлені товарно-матеріальні цінності та послуги з постачальниками; забезпеченні своєчасної сплати податків, інших обов'язкових платежів у бюджет та цільові фонди; своєчасне проведення розрахунків по заробітній платі; своєчасне погашення банківських кредитів та сплата відсотків; здійснення платежів за фінансовими операціями.

Отже, основне завдання фінансової діяльності підприємств полягає в мобілізації капіталу для фінансування їх операційної та інвестиційної діяльності. Термін «фінансування» характеризує всі заходи, спрямовані на покриття потреби підприємства в капіталі, які включають мобілізацію фінансових ресурсів (грошових коштів, їх еквівалентів та майнових активів), їх повернення, а також відносини між підприємством та капіталодавцями, які з цього випливають (платіжні відносини, контроль та забезпечення).

5.2.6. Регулювання санаційних заходів суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів

На сучасному етапі розвитку національної економіки в контексті глобальних викликів світового господарства питання, пов'язані із санацією підприємств, мають важливе практичне значення. В умовах, коли майже всі ланки фінансової системи України знаходяться в скрутному становищі, з'явилась необхідність проведення санаційних заходів з метою виведення підприємств з кризового стану. У даний час кожен суб'єкт, незалежно від виду основної діяльності та форми власності підприємства, повинен реально оцінювати як власний фінансовий стан, так і фінансовий стан потенційних партнерів чи контрагентів. Нестабільне фінансове становище будь-якого суб'єкта господарювання є причиною його неплатоспроможності, погіршення фінансової стійкості, що призводить до незапланованих втрат чи, навіть, банкрутства. Виходячи з цього, дослідження фінансових засад проведення санаційних заходів та стабілізації діяльності підприємства є важливим для забезпечення його подальшої ефективної роботи в

²⁴⁹ Василюк О.Д. Фінансова стабільність як фактор економічного зростання / О.Д. Василюк, К.В. Павлюк // Економіка України. – 2004. – №12. – С. 5-11.

сучасних умовах.

Дослідженню проблематики регулювання санаційних заходів суб'єктів господарювання в умовах глобальних викликів присвячено роботи таких українських та російських авторів, як: Амосов О.Ю., Титов М. І., Коваленко М.А., Шекович О.С. та ін.²⁵⁰

Банкрутство на підприємстві – це ще не той стан, коли підприємство перестає існувати. Тому доцільно здійснювати санацію на підприємстві, щоб запобігти ліквідації.²⁵¹

Питання санації та банкрутства вітчизняних підприємств вже досить тривалий час знаходяться в центрі уваги різних державних установ і відомств, хоча, на жаль, ефективність їх діяльності є надзвичайно низькою, тому, що функції в основному полягають у створенні організаційного та методичного забезпечення процедури санації та реструктуризації підприємств.

Згідно із Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»²⁵², санація – задоволення вимог кредиторів та виконання зобов'язань перед бюджетом та іншими державними цільовими фондами. Можна погодитися з думкою багатьох вчених²⁵⁰, що згідно з таким підходом, санація за своєю правовою основою є лише інститутом переведення боргу.

Для забезпечення ефективної реалізації санації підприємств необхідне досягнення збалансованої роботи всіх основних складових її організаційно-економічного механізму²⁵³:

- нормативно-правового забезпечення (сукупність нормативно правових актів, які регулюють проведення санації підприємств);
- інформаційного забезпечення (сукупність інформаційних потоків щодо фінансово-господарської діяльності підприємства та його зв'язків із зовнішнім середовищем);
- методичного забезпечення (сукупність методів планування, організації, контролю, аналізу, оцінки та регулювання в межах процесу санації);
- кадрового забезпечення (підготовки кваліфікованих спеціалістів з питань санації);
- організаційно-економічних елементів (санаційних заходів та інструментів), реалізація яких забезпечує фінансове оздоровлення підприємств.

Метою фінансової санації є покриття поточних збитків та усунення причин їх виникнення, поновлення або збереження ліквідності й платоспроможності підприємств, скорочення усіх видів заборгованості, поліпшення структури оборотного капіталу та формування фондів фінансових ресурсів, необхідних для проведення санаційних заходів виробничо-технічного характеру.

²⁵⁰ Амосов О.Ю. Економіко-правове забезпечення антикризового фінансового управління: державно-управлінський аспект / О.Ю. Амосов // Державне будівництво. – 2008. – № 1 с. 1-9. Титов М. І. Банкрутство: матеріально-правові та процесуальні аспекти / За наук. ред. В. М. Гайворонського. – Х.: Консум, 2005. – С. 49. Коваленко М.А. Санація підприємств регіону та фінансові джерела її проведення / М. А. Коваленко, Л. В. Лобанова // Фінанси України. – 2004. – № 8. – С. 69 – 75. Шекович О.С. Оперативне управління в умовах санації підприємства / О.С. Шекович // Бізнесінформ. – 2013. – № 5. с. 238-242.

²⁵¹ Коваленко М.А. Санація підприємств регіону та фінансові джерела її проведення / М. А. Коваленко, Л. В. Лобанова // Фінанси України. – 2004. – № 8. – С. 69 – 75.

²⁵² Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»: за станом на 31 грудня 2009 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

²⁵³ Офіційний сайт Державного департаменту з питань банкрутства [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.sbd.gov.ua>

Наявність реальної загрози банкрутства підприємств являється підставою, яка зумовлює проведення санації.

Основними джерелами фінансування санації можуть бути²⁵⁴:

- власні кошти підприємств (самофінансування);
- кошти кредиторів;
- державні кошти.
- кошти власників

Організаційно-економічна система санації підприємств являє собою механізм взаємопов'язаних організаційно-економічних елементів, тобто санаційних заходів та інструментів, методичного, нормативно-правового, інформаційного і кадрового забезпечення, яка спрямовується на активізацію запровадження, а також успішне проведення санації підприємств. Організаційний характер даного механізму підкріплюється належністю формування і регулювання відносин між підприємством та іншими учасниками процесу санації. Отже, організаційно-економічний механізм санації підприємств опирається на дії суб'єктів санації, таких, як: арбітражний керуючий, кредитори, власник, керівник боржника і трудового колективу підприємства-боржника, органи державної влади, відповідно до їх цілей та інтересів.

Маневри, спрямовані на покращення фінансової системи України, можуть дати корисні результати тільки за умови санації фінансів базового осередку економіки – підприємств та організацій. Висока собівартість продукції українського виробництва та істотне зменшення попиту на неї стали головними передумовами фінансової кризи більшої частини вітчизняних підприємств.

Головними причинами, які призвели до збільшення в Україні кількості фінансово-неспроможних підприємств, можна вважати такі: кризові явища в економіці країни, інфляція, загальне падіння обсягів виробництва, криза неплатежів і, як наслідок, існування значної взаємозаборгованості, недолики в приватизації, зростання масштабів «тіньової» економіки, недосконалість законодавства, затримку в здійсненні реальних економічних реформ та ін²⁵⁵.

Державна підтримка підприємств направляється передусім на підприємства, які в змозі використати її з максимальною результативністю та гарантувати ріст виробництва продукції, що дасть очікуваний результат на дохідну частину бюджету.

Одним з головних питань, які постають щодо банкрутства, можна виділити таке: чи є воно вигідним для держави, чи є сенс допомагати підприємствам вийти з кризового стану? Оскільки, підтримка підприємств може закінчитись для держави тим, що на ринку буде досить багато підприємств, які будуть його переповняти і це може призвести до свавілля з боку їх власників. Але і неправильним буде те, якщо держава відмовиться допомагати підприємствам, не буде мати зацікавленість у його продукції і буде сприяти ліквідації відповідних підприємств-боржників. Звичайно, з одного боку, це буде передумовою звільнення ринку від підприємств, які вже не приносять ніякої користі або не встигають за розвитком підприємств-конкурентів. Але, з іншого боку - ліквідація проблемних підприємств може призвести до монополізму, при якому ціни на товари будуть дуже великі. У разі ліквідації, держава втрачає платників податків і ризикує залишитись без поповнення державної казни, що є дуже важливим

²⁵⁴ Титов М. І. Банкрутство: матеріально-правові та процесуальні аспекти / За наук. ред. В. М. Гайворонського. – Х. : Консум, 2005. – С. 49

²⁵⁵ Щекочин О.С. Оперативне управління в умовах санації підприємства// О.С. Щекочин// Бізнесінформ. – 2013. – № 5. с. 238-242.

чинником.

З усього вищесказаного можна сказати, що держава повинна дуже ретельно відбирати підприємства, яким необхідна допомога. Для цього можливо створити окремих державний орган, який буде займатися лише відбором підприємств, які зможуть у майбутньому принести достатній дохід державі та підвищувати рівень економіки. Звичайно, для цього повинні бути створені дуже чіткі умови відбору боржника, якому буде надана допомога.

Істотно важливим є те, що в Україні дуже недосконале і досить суперечливе законодавство стосовно банкрутства.

Законом України "Про банкрутство" від 1992 р. була передбачена можливість фінансового оздоровлення у процесі провадження справи про банкрутство. Однак за своїм економічним змістом санація ідентифікувалася лише з інститутом переведення боргу боржника, тобто фінансове оздоровлення можна було провести лише шляхом реалізації плану реорганізації: борг боржника переводився на трестю особу, яка замість погашення боргу могла набути прав власності на майно боржника. В окремих випадках санація використовувалася як інструмент приватизації державних підприємств. Разом з тим механізм переведення боргу був надто складним і не набув значного поширення в практиці вирішення проблеми боргу українських підприємств²⁵⁶.

Динамічний розвиток фінансових відносин, що регулюють стосунки між кредиторами і боржником, поставив вимоги щодо змін законодавства в напрямку створення сприятливих можливостей для санації боржників.

Сучасні підходи до провадження банкрутства та санації боржників знайшли своє відображення в Законі України "Про відновлення платоспроможності боржника або оголошення його банкрутом". Цим законом внесено значні зміни у фінансовий механізм санації вітчизняних підприємств.

Одним із нововведень у ланці фінансового оздоровлення боржника є запровадження інституту арбітражного керуючого та можливість реалізації плану санації у судовому та досудовому порядку, й укладання мирової угоди у процесі провадження справи про банкрутство.

Істотним упущенням чинного законодавства є те, що в ньому не виділено чітких критеріїв прийняття рішення кредиторами та господарським судом про санацію боржника. Вважають, що основними передумовами прийняття рішення про проведення санації боржника після порушення справи про банкрутство мають бути такі²⁵⁶:

1) санаційна спроможність боржника, тобто наявність у підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, фінансових, організаційно-технічних та правових можливостей, які визначають його здатність до успішного проведення фінансового оздоровлення;

2) наявність реального плану санації; наявність реальних можливостей виконання плану, відновлення платоспроможності підприємства-боржника та його успішної виробничо-господарської діяльності;

3) наявність санатора (інвестора), який має достатньо фінансових ресурсів для фінансового оздоровлення боржника.

Існує також низка проблем у сфері регулювання процедури банкрутства, основні з

²⁵⁶ Амосов О.Ю. Економіко-правове забезпечення антикризового фінансового управління: державно-управлінський аспект. О.Ю. Амосов // Державне будівництво. – 2008. – № 1 с. 1-9.

яких наведені нижче.

Основні проблеми у сфері регулювання процедури банкрутства можна розділити на три групи²⁵⁷:

1. Неефективність процедури: у середньому вдається відшкодувати близько 9% вимог кредиторів.

2. Висока вартість процесу: процедура вкрай дорога – 42% від загальної вартості бізнесу йде на процедури, пов'язані з банкрутством

3. Розтягнутість у часі: процедура банкрутства відносно тривала – процес відновлення платоспроможності боржника й/або визнання його банкрутом займає в середньому 2,9 роки.

Недосконале законодавства, яке регламентує економічні відносини, причинило досить часті зловживання з боку господарюючих суб'єктів. Найбільш поширеним правопорушенням у даній сфері є фіктивне банкрутство підприємств. Дане банкрутство здійснюється, зазвичай, з метою зміни власника або ухилення від боргових зобов'язань.

Наявність значних суперечностей у законодавстві України, що регулює господарські відносини, є однією з найважливіших проблем, оскільки регулююча роль держави в цій сфері або не відіграється, або замінюється діяльністю державних органів чи інших осіб, які відстоюють відомчі інтереси, а не загальносуспільні пріоритети державної політики щодо розвитку підприємництва. Такий стан пов'язаний з неефективністю і неякісністю законодавства, що регулює підприємництво загалом, та законодавства у сфері банкрутства підприємств зокрема.

Чинне законодавство з питань банкрутства, у тому числі Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», не виконує повною мірою своєї економічної функції, а саме головне, передбачена ним процедура санації не стала ефективним механізмом відновлення платоспроможності підприємств та задоволення вимог кредиторів. Подальше зволікання з реформуванням системи банкрутства як інструмента перерозподілу власності, штучного доведення підприємств до неплатоспроможності в майбутньому може призвести до досить негативних наслідків.

Державний комітет статистики України надал таку статистику: зі 100 підприємств, які зареєструвалися, «виживають» тільки близько 15, інші в період до п'яти років ліквідуються. Але в умовах невизначеності економічної ситуації та недосконалої законодавчої бази щодо антикризового управління будь-яке підприємство, навіть велике, може опинитись у стані банкрутства. Насамперед це пов'язано з тим, що окремо взяте підприємство не є ізольованим від економіки. Воно співпрацює з іншими суб'єктами підприємницької діяльності, державою, споживачами, що, у свою чергу, впливає на стан підприємства²⁵⁸.

Практика показує, що позитивна фінансово-господарська діяльність підприємства найбільше залежить від самої стратегії, потім від ефективного оперативного управління і, нарешті, від якості виконання поточних завдань. Отже, загальний успіх забезпечують такі компоненти, як: якість стратегічного аналізу; реальність стратегічного планування; рівень реалізації стратегічних завдань. З метою усунення санаційних проблем, для вітчизняних суб'єктів господарювання доцільно у план

²⁵⁷ Інформаційний клімат та банкрутство: невидимий взаємозв'язок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bankruptcyukraine.com/images/stories/dokiwoid/feu-bankruptcy-bull-1.pdf>

²⁵⁸ Інформаційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

санації включати: аналіз екзогенних та ендегенних факторів фінансової кризи; оцінку фінансового стану підприємства до початку санації; чіткий перелік заходів щодо нормалізації фінансового стану підприємства; порівняльні розрахунки задоволення претензій кредиторів у разі реалізації плану санації та у разі задоволення вимог проведення ліквідаційних процедур; прогностичні показники виробничо-економічного та фінансово-майнового стану підприємства в процесі та після реалізації плану санації із вказівкою строків відновлення платоспроможності та погашення претензій кредиторів.

Своєчасне усунення існуючих проблем та ефективне регулювання санаційних заходів є запорукою успішної та ефективної роботи вітчизняних підприємств. Вихід підприємства з кризи, тобто нормалізація виробничої діяльності, прибутковості та конкурентоспроможності у довгостроковому періоді повинні забезпечуватися шляхом використання всіх зовнішніх і внутрішніх фінансових джерел, проведення організаційних і виробничо-технічних удосконалень. Використання зарубіжного досвіду може окреслити перспективи нових шляхів вирішення санаційних проблем.

5.2.7. Проблеми фінансування відтворення основних засобів

Питання фінансового забезпечення відтворення основних засобів підприємства є досить актуальною в існуючих ринкових умовах, оскільки діяльність кожного без винятку підприємства головним чином базується на наявності засобів виробництва та певних матеріальних засобів. Необоротні активи, зокрема основні засоби, є найбільш головними факторами виробництва. Очевидним є те, що останнім часом відтворення основних засобів підприємства характеризується негативною тенденцією, внаслідок якого стан основних засобів може вважатись незадовільним, оновлення матеріально-технічної бази при цьому відбувається низькими темпами, а запровадження нових технологій для переважної більшості підприємств є проблемою, зумовленою недостатнім обсягом фінансів. Формування оптимальної структури джерел фінансування відтворення основних засобів є основною передумовою підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства зокрема та поліпшення економічного стану України загалом.

Фінансовим забезпеченням відтворення основних засобів є процес покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, акумульованих суб'єктами господарювання та державою. Головна мета фінансового забезпечення відтворення основних засобів полягає у формуванні на підприємстві необхідного обсягу коштів для подальшого відтворення виробничого потенціалу, а завдання фінансового забезпечення відтворення основних засобів підприємства передбачає прийняття відповідних рішень щодо складу та структури джерел фінансування зазначеного процесу²⁵⁹.

Відтворення основних виробничих засобів – це процес їх безперервного оновлення. Умовно розрізняють просте та розширене відтворення. Просте відтворення основних засобів здійснюється в обсязі, коли відбувається заміна окремих зношених частин основних засобів або заміна старого устаткування на аналогічне (тобто тоді, коли постійно відновлюється попередня виробнича потужність). Відповідно, розширене відтворення передбачає кількісне та якісне збільшення діючих основних засобів або

²⁵⁹ Авраменко О. І. Проблеми організації обліку амортизації основних засобів в бухгалтерському і податковому обліку / О. І. Авраменко, С. В. Романенко // Облік, аналіз, аудит [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_iGum/Vchtc/2011_3/NV-2011-V3_63.pdf.